V pražském Divadle pod Palmovkou hraje již více než třicet let.

Kateřina Macháčková:
Láska je jediná šance, jak přežít

S herečkou Kateřinou Macháčkovou jsme se na vánoční povídání do Meduňky sešly v jejím domě na kraji Prahy. Na Vánoce se už těšila, ačkoliv před lety je ze svého života prakticky škrtla. Povídaly jsme si nejen o návratu Vánoc do jejího života, ale i o tom, co život jako takový přesahuje.
Na Kateřině Macháčkové je kromě jiného zajímavé to, že ji celý život doprovázejí srdíčka, kterých má doma v nejrůznějším provedení stovky. Přišlo mi to symbolické – je totiž velmi srdečná.

„Amulety i různé předměty ve tvaru srdce včetně přírodnin dostávám jako dárky, ale také ke mně chodí samy. I v oblázcích na pláži vidím jen samá srdíčka, která si tak přivážím odevšad," řekla mi herečka na uvítanou a hned mi některé z nich ukázala. Potom připravila espresso a na talířku mi přinesla ochutnat první kousky letošního vánočního cukroví.

▼ Je možné, že právě srdíčka a snaha o životní pozitivno vám dodávají stále tolik energie?

Nejvíc dobíjím baterky, když jsem sama doma. V klidu domova se cítím šťastná. V podstatě si medituji a ráda čtu, a to i detektivky, které mi úžasně vyčistí hlavu. Samotu pak vyvážím pobytem ve společnosti a hraním v divadle. Někdy si přitom vzpomenu na Louise de Funese, o němž jsem četla, že sršel energií a pak doma ležel na gauči a spal. Založením jsem chaotická, a tak se stále potřebuji zklidňovat. Proto i do divadla chodím před představením brzy. Musím totiž cítit pohodu.

Dřív jsem vytloukala klín klínem, takže i když jsem se cítila unavená a vyčerpaná, vrhala jsem se do další práce. Teď cítím, že je třeba zvolnit, protože energie není bezedná. Na druhou stranu, když jsem nedávno přechodila zápal plic a nebylo mi úplně dobře, poté, co mi zavolal režisér Antonín Procházka a nabídl mi roli ve své hře *Celebrity s.r.o.*, do večera jsem byla zdravá. Podle mě je tedy životní energie i motivační záležitost. Když energii nemáme, možná jenom nejsme dostatečně motivovaní.

Co se týče pozitivna, o něj se opravdu snažím. Když se něco děje nebo přijde vyhrocená situace, říkám sama sobě. „Klid, Káťo, stop! Obrať to a mysli pozitivně!" Jsem totiž přesvědčená o tom, že když přemýšlíme negativně, vysíláme to a šíříme dál. Vysílat ale musíme dobro a pozitivno. Proto to stopnu a po nějaké chvíli jsem schopná podívat se na danou situaci z odstupu a jiného úhlu pohledu. Katalyzátorem tohoto uvědomění byla moje vnoučata. Jejich narození pro mě bylo poselstvím, že je třeba, abychom to tu nenechali v rozkladu. Na mém životě už tolik nezáleží, ale jde o to, aby naše děti měly budoucnost. Děti a přírodu považuji za zázrak. V tom, jak se malé děti učí každým dnem něco nového, vidím velkou touhu po životě, stejně jako když zasadíte semínko a pozorujete, jak z něj roste květina. Je to ozdravný proces plný čistoty.

▼ Pokud vím, právě vnoučata také změnila váš vztah k Vánocům…

Je pravda, že předtím jsem před Váno-

Foto Věra Keilová (2)

cemi několik let zavírala dveře. Před lety mi v krátkém časovém rozpětí odešla babička, otčím, máma i táta a o Vánocích jsem měla splín a cítila tíseň. Kromě toho jsem na tyto svátky měla traumatické vzpomínky z dětství, protože maminka vždy chtěla mít na stole 20 druhů cukroví, a aby všechno bylo úžasné. Na Štědrý den se pak ale obvykle strhla hádka a skončilo to skandálem. Proto jsem Vánoce po rozvodu s druhým manželem (Ivan Zmatlík, syn ilustrátorky Heleny Zmatlíkové – pozn. aut.) nějaký čas bojkotovala a ráda na tento čas ujížděla do daleké ciziny. S dětmi jsem například jednou na Vánoce odcestovala do Thajska. Přímo na Štědrý den jsme letěli nad Betlémem, v letadle nám dali vánoční menu s rybou a cukrovím a tím jsem tyto svátky považovala za ukončené. Jenže v Thajsku na pláži nás čekaly palmy s vánočními ozdobami, takže jsem pochopila, že Vánocům neuniknu, samozřejmě hlavně Vánocům v sobě.

S vnoučaty jsem tyto svátky opět vzala na milost. Jsem šťastná, že je můžu trávit s rodinami svých dětí, Petra a Helenky. Petr má šestiletou Bětušku a pětiletého Vašíka a Helence se před dvěma lety narodila dcera Ema. Takže pokud mi to čas dovolí, peču cukroví, rohlíčky i pracny, a už měsíc před Štědrým dnem rozsvěcuji asi metrový kovový stromeček se svíčkami. Kromě něj pak doma zdobím ještě i velký zelený stromek. A zatímco dřív nám stačil malý stůl, teď jsem si musela pořídit velký rozkládací, abychom se k němu vešli úplně všichni. Vždycky jsem chtěla mít fungující rodinný život a kariéra pro mě byla druhotná, ale kupodivu se mi více než rodinný život dařila právě ta kariéra. Teď to tedy doháním.

Co se týče dárků, svým bližním jimi dělám radost průběžně a klidně je obdaruji i v listopadu. Moje maminka to měla stejně, zatímco otec si spíš střežil vánoční tajemství.

Vánoce po celý rok

▼ Jak vnímáte duchovní poselství Vánoc?

Jejich nejdůležitější poselství je v pokoře a v lásce a to vyznávám 365 dnů v roce. Myslím si, že v této době je láska jediná šance, jak přežít a jak jako lidstvo můžeme pokročit dál. Měli bychom k sobě cítit úctu a být k sobě navzájem ohleduplní. Kdy jindy než teď je potřeba právě tohle šířit? Kouzlo Vánoc je v tom, že toto jejich poselství přichází k lidem jakoby samo.

Líbí se mi, že tady, kde bydlím, se sousedé na Štědrý den o půlnoci sejdou u kapličky, kde si mimo jiné společně zazpívají koledy. Přijde mi to úžasné, takže díky Vánocům snáším i zimu. Jinak jsem poměrně zimomřivá a nejraději mám léto. Nejezdím ani na hory a nechybí mi to.

Nevysvětlitelné záhady

▼ Už před několika lety jste mi vyprávěla, že elektrické přístroje se ve vaší přítomnosti často chovají jinak, než by měly…

Trvá to pořád a poslední dobou mám dokonce pocit, že je to ještě intenzivnější. Koupila jsem si tablet, protože ten předešlý se často „zbortil" – počítač jsem líná otvírat a mobilem si nechci kazit oči. Nový tablet se ale „zbortil" hned první den. Jindy mi nefunguje ani ten mobil. Nebo mi stávkovala tiskárna, a tak mi něco měla vytisknout dcera Helenka, ale tiskárna přestala fungovat i u ní. To samé se mi stalo před lety v Technickém muzeu, kde během mojí návštěvy nešlo tisknout. Asi to způsobuje moje mentální vyzařování a ráda bych našla specialistu, který by mi poradil, jak tuto schopnost využít prakticky.

Také ke mně přicházejí různá znamení a symboly a někdy si ty příhody i zapisuji. Před rokem se mi například v bazénu, který mám před domem, vytvořily stopy. Na dně byla obtisknutá celá chodidla a technici při zazimování bazénu jenom žasli. Stopy tam byly ještě i letos. Pak jsem si pořídila novou plachtu, a když jsem ji srolovala, cítila jsem, že něco je jinak. Stopy najednou nebyly.

Také různě nacházím karty, které nějak předurčují moje nadcházející období. Vloni jsem v Řecku na Lefkádě našla mariášového srdcového svrška a letos se u mého batohu po posledním vykoupání na sousedním ostrově objevila žolíková sedma. Později jsem zjistila, že znamená buď nemoc (to jsem už užívala antibiotika), nebo nečekaný dar. Obojí se vyplnilo.

Některá srdíčka z hereččiny početné sbírky.

Recept na jednoduché cukroví podle Kateřiny Macháčkové

Kvasnicová kolečka

Dělávám je i jako srdíčka a předpis je podle mojí maminky. Je rychlý a báječný, protože vše zachrání i na poslední chvíli.

Nejprve uděláme kvásek ze 2 dkg droždí rozpuštěného ve 2 lžicích vlažného mléka se špetkou cukru, poté přidáme 25 dkg hl. mouky a 25 dkg rozpuštěného másla. Vypracujeme těsto, které necháme půl hodiny v chladu. Pak je vyválíme na výšku slámy (2 až 3 mm), vykrájíme kolečka a dáme těsto na suchý plech do středně teplé trouby. Vyndáme hned, jak začnou růžovět, protože dojdou. Obalujeme je ještě teplé ve vanilkovém a moučkovém cukru.

▼ Chodíte na karetní výklady?

Vím, že některé kartářky toto umění opravdu ovládají, ale také jsem s tím i pohořela, takže jsem to v podstatě odstřihla a dobré kartářce volám už pouze v případě nejvyšší nouze. Víc dám na astrologii. U mě to platí. Narodila jsem se ve znamení Střelce, a tak se stane, že někdy udělám něco bez rozmyslu. Protože ale ascendent mám ve znamení Raka, pak zase udělám krok zpět a půl roku přemýšlím o tom, kde jsem udělala chybu.

Anebo záhady s věcmi…

▼ … jaké?

Na jaře mi volal syn, že koupil lístky na koncert Paula McCartneyho v Mnichově, a ptal se, jestli chci jet s nimi. Samozřejmě jsem chtěla. Zajistili jsme si hotel, ale krátce před koncertem syn ani jeho manželka nemohli najít vstupenky. Kupovali je přes internet, a tak se jim podařilo nechat si vystavit náhradní, zatímco já už mezitím draze koupila jiné a pak je se ztrátou těžce prodávala. Čtrnáct dnů po koncertě se původní lístky doma objevily tam, kde měly být. Připomnělo mi to, že táta vždycky říkal, že věci se nám smějí. U mě snad mizí do jiné dimenze. Vizuálně si přesně pamatuji, kde co je, ale za hodinu to tam není, a vrátí se to tam třeba za týden nebo za rok.

Vlastně ani nevíme, co přesně vidíme. Pravděpodobně vidíme jenom nějakou výseč něčeho a ani není jisté, zda dva lidé vidí totéž. Třeba právě tady mezi námi sedí teď na lavičce deset jiných bytostí a smějí se nám, co to řešíme za hlouposti. Vždyť nevíme skoro nic. I z hmotného světa je zatím prozkoumáno velmi málo.

▼ Různé dimenze existují paralelně, takže to možné je. My jsme však svými smysly schopni zachytit vždy jen jednu jedinou dimenzi. Kdoví, co nás ještě překvapí… Jak se díváte na současné světové dění?

Na jedné straně z toho jakoby není úniku, protože ti, co to celé řídí, prosazují pouze svoje zájmy. Mají moc, peníze a touhu ovládat. Ostatní jsou vůči nim v podobném postavení, jako byli nevolníci za feudalismu. Rozdíl je jenom v tom, že dříve se nevolníci bez souhlasu mocných nemohli stěhovat a vstupovat do manželství.

Manipulace a kontrola jsou stále silnější a jakékoliv diskuse se omezují s tím, že lidé údajně nevědí, co si mají myslet. Proto je prý nutné předkládat jim hotové názory. Osobně ale k tomu, abych věděla, co si mám myslet, nikoho dalšího nepotřebuji. Také je na nás vyvíjen stále větší tlak, a tak přibývá stresů a nemocí, protože cítíme bezvýchodnost. Navíc sílí pokrytectví. O to víc je důležitá harmonie a mír v duši a právě k tomu mi pomáhají moje vnoučata. Jako svoje životní krédo jsem si dala co nejlépe dostát jednotlivým zadáním i povinnostem a svým bližním předat to nejpozitivnější, co lze.

O rodičích a dalekých cestách

▼ Na náš život má klíčový vliv vztah s našimi rodiči. Jaký byl váš příběh?

Hodně nevyřešeného jsem měla hlavně s tátou (jde o Miroslava Macháčka, někdejšího režiséra Národního divadla – pozn. aut.). Vyrůstala jsem s ním do svých pěti let a poté během matčiny delší nemoci odešel k její kamarádce Ester Krumbachové. Pak jsem ho několik let neviděla, až zasáhla ruka osudu, když jsem do něj jako třináctiletá vrazila v Praze na Václavském náměstí při výletě. Bydleli jsme tehdy v Bratislavě. Hned další týden jsem s ním strávila u babičky v Kytlici. Pak jsme se „náhodně" potkali, až když jsem byla v prváku na DAMU, a při mém absolventském představení Žebrácké opery seděl nečekaně ve druhé řadě.

Později se zajímal o vše, v čem jsem hrála, ale pouto mezi námi bylo vnitřní, neviditelné. Nejvíc jsem se s ním sblížila vlastně až po jeho smrti, kdy jsem se díky jeho deníkům a poznámkám dokázala vcítit do jeho myšlení a také pochopila, že kvůli mně měl špatné svědomí. S Národním divadlem byl spjatý velice úzce, a když pak už svoji horlivost a talent do práce vložit nemohl, trpěl depresemi. V roce 1975, když mu hrozila výpověď, ho známý lékař vzal na několik měsíců do psychiatrické léčebny v Bohnicích.

Z jeho deníků jsem sestavila knížku *Zápisky z blázince* a při psaní jsem měla často pocit, že mi sám diktoval. S překvapením jsem četla, co jsem to vlastně napsala. Pojala jsem to jako lidský příběh a kniha vzbudila velký ohlas. Po dalších letech jsem sestavila monografii *Téma Macháček*, kdy jsem při práci mívala fyzický pocit, že mě táta chytá za límec a tahá k počítači.

Nyní cítím, že s ním je již vše čisté, a dokonce mi připadá, že mi často z druhého břehu radí. Maminka i tatínek byli složité osobnosti, ale uvědomuji si, že každý dělá vždy to nejlepší, co v té chvíli může a umí. Doma mám po rodičích hodně věcí. Je to moje malé muzeum a v myšlenkách jsou se mnou stále.

▼ Co všechno děláte pro svoje zdraví?

Mám sklony k tomu být hypochondr, takže chodím na preventivní lékařské prohlídky a průběžně užívám léky. Z potravních doplňků beru lutein na zlepšení zraku, občas i něco na klouby a vitaminy. Dcera Helenka mě také naučila jíst více zeleniny, aby zaujímala třetinu denního jídelníčku. O zdravé stravě přemýšlím stále víc, a proto se v poslední době vyhýbám například smažení, nezdravým tukům a zmenšuji porce. V létě se otužuji plaváním v bazénu, abych posílila imunitu.

Co se týče alternativní medicíny, jeden čas mi hodně pomáhala tradiční čínská medicína. Pak ale bohužel u lékaře, k němuž jsem chodila, došlo k profesnímu selhání, a tím pro mě tato etapa skončila.

▼ Dřív jste také hodně cestovala. Ještě vás lákají daleké kraje?

Byla jsem už leckde, ale jedna z posledních cest před sedmi lety do Mexika pro mě znamenala ukončení určité etapy. Ze všech památek i suvenýrů jsem tam cítila krutost a agresivitu původních obyvatel, což mě tenkrát srazilo k zemi. Nebyla to cesta do nebe, ale do pekla. A dnes? Už se mi tolik nechce jezdit někam po chrámech, když chrámy mám doma ve svých vnoučatech. Nejsem typická hlídací babička, ale přesto je to můj největší smysl života. Ve srovnání s prohlížením památek mi moje vnoučata přijdou podstatnější.

Chtěla jsem jet do Číny, ale na to, abych tam mohla putovat, jsem se cítila unavená, navíc mám čím dál větší strach z létání. Přesto však ještě jsou místa, kam bych se chtěla podívat, například právě ta Čína nebo Jižní Amerika. Naposledy jsem byla v Japonsku a předtím ve Vietnamu a v Kambodži a to mě, na rozdíl od Mexika, nadchlo, takže tam bych také ještě mohla jet. Jestli to ale nastane, nevím.

Jak nepřechodit život

▼ Také vůbec neřešíte přibývající roky. Jaký na to máte recept?

Možná je to tím, že se stále dívám dopředu a stále před sebou mám nějakou vizi. Pozitivní efekt to má v tom, že nevnímám věk a netrápím se přibývajícími lety, ale je tu i negativní efekt, protože vlastně přecházím život. Uvědomuji si to často, a tak sama sobě říkám: „Zastav se a dívej se, jakou máš nad sebou krásnou modrou oblohu! Vnímej přítomný okamžik!" Jinak totiž stále plánuji, co bude a jak bude, anebo přehodnocuji minulost.

Na věku se nedá nic řešit a vím jistě, že plasticky si nic upravit nenechám, protože se mi to nelíbí. Nepřijde mi pěkné mít někde na těle umělý vyžehlený kus kůže, když na jiném místě to vypadá jinak. A kromě toho je mi za zbytečné věci líto peněz.

▼ Vzpomenete si na svůj nejkrásnější Silvestr?

Byly dva. Ten první byl na přelomu roku 1999 a 2000, kdy jsem předtím v listopadu dostala od kolegů k padesátinám hodinky značky Swatch. Měly mnoho funkcí a na Silvestra, kdy jsem byla prvně sama doma, protože jsem na Štědrý den dostala chřipku, začaly o půlnoci poskakovat, rozsvítila se na nich srdíčka a hodinky mi přály všechno nejlepší do nového roku a tisíciletí. No a ten druhý, a zatím vůbec nejlepší Silvestr byl vloni, když naši mladí byli v divadle a já zůstala s Bětuškou a Vašíkem doma.

▼ V čem vás nyní můžeme vidět v divadle?

V Divadle ABC jsme měli na jaře stou reprízu představení *Holky z kalendáře*, v Divadle pod Palmovkou stojí za zmínku *Králova řeč*. Z nových inscenací je to již zmiňovaná komedie *Celebrity s.r.o.* uváděná v Divadle Palace a na zájezdech. Již brzy bych také měla hrát v liberecké opeře matku ve *Funny girl*. Proto teď pilně chodím na hodiny zpěvu. Pikantní je, že tuto roli mi nabídla Jana Janěková starší, která představení bude režírovat. Po našem rozchodu s Petrem Svojtkou s ním nějaký čas žila a má s ním dceru, která je herečkou. Když mi Jana zavolala, vypadl mi z ruky telefon, ale věděla jsem, že to musím vzít, protože kdybych odmítla, vyčítala bych si to. Těším se, až se poznáme, a mávám Petrovi nahoru.

Kromě divadla ještě učím na konzervatoři herectví, a protože náš ročník bude letos maturovat, je to zápřah, největší právě teď s blížícím se koncem roku.

▼ Plánujete nějakou další knihu?

Napadlo mě napsat vzpomínkovou knížku především kvůli zachycení některých událostí z kulturního dění, jichž jsem byla svědkem – například když můj otčím Otto Haas, ředitel divadla v Českých Budějovicích, stál u zrodu otáčivého hlediště v Českém Krumlově. Vzpomínám na setkání s malířem Františkem Tichým, jako dítě jsem na jevišti hrála s Natašou Gollovou atd. Ještě jsem se do toho nepustila, protože to chce se od všeho ostatního na nějaký čas odstřihnout. V životě jsem se setkala se spoustou neobyčejných lidí. Postupně se mi rozkrývá spousta zajímavého a asi bych to měla sepsat, i kdyby to mělo být jen pro moje děti.

▼ Kdybyste si mohla něco přát od Ježíška, co by to bylo?

Jediné moje přání je o lidech a o lidstvu – přeju si, aby byl mír. Zní to lacině, ale od roku 2012 se opravdu něco změnilo. Od té doby si přávám už jenom to, abychom jako lidstvo přežili a posunuli se dál. ◆

Věra Keilová